Голові разової спеціалізованої вченої ради
з розгляду та захисту дисертації на
здобуття ступеня доктора філософії,
доктору юридичних наук,
завідувачу кафедри інтелектуальної власності та
інформаційного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Кодинцю Анатолію Олександровичу

ВІДГУК
офіційного опонента
директора Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності
Національної академії правових наук України
Дорошенка Олександра Федоровича
на дисертацію КОВАЛЕНКА Яна Ігоровича
«Захист прав на доменні імена»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08
«Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність обраної теми. Дисертація Коваленка Яна Ігоровича детально вивчає ключові теоретичні та прикладні аспекти захисту доменних імен. У цій роботі проведено всебічний аналіз існуючих національних та міжнародних законодавчих рамок, які регулюють охорону цих унікальних інтелектуальних ресурсів. Автор акцентує увагу на критичному значенні Інтернету в сучасному економічному ландшафті, зокрема на його ролі в онлайн комерції, та розкриває взаємозв'язки між правами на торговельні марки та доменні імена. В контексті

стрімкого зростання реєстрації доменних імен, дисертація підкреслює необхідність розробки більш ефективних методів їх захисту, звертаючись до кращих практик і досвіду провідних країн світу. У зв'язку з цим, напрямок дослідження, обраний дисертантом, є особливо релевантним та має велике значення для подальшого розвитку правових основ інтелектуальної власності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова робота Яна Ігоровича Коваленка, присвячена захисту прав на доменні імена, відзначається високою якістю аргументації та переконливістю доведених тез. Автор ефективно залучив широкий діапазон літератури, в тому числі 183 наукових видань, що охоплюють цивільне право та законодавство України та інших держав, що засвідчує всебічний підхід до вивчення предмету. Дисертант продемонстрував глибоке теоретичне розуміння та застосування широкого спектру наукових методологій, включаючи діалектичний і системний підходи, що сприяли достовірності його висновків.

В рамках дисертації були представлені інноваційні положення, серед яких заслуговує на увагу порівняльний аналіз законодавчих рамок, що регламентують торговельні марки та доменні імена, а також розгляд їх спільних і відмінних характеристик. Автор вніс пропозиції щодо модернізації правового статусу доменних імен, щоб відобразити їх унікальність як об’єктів інтелектуальної власності. Він також надав рекомендації для вдосконалення адміністративних процедур та сформував підходи до створення комісій на засадах UDRP, підкреслюючи необхідність балансу між захистом прав на торговельні марки та прав власників доменних імен.

Ця дисертація вносить суттєвий внесок у розвиток цивільного права та права інтелектуальної власності, пропонуючи цілісний погляд на регулятивні

механізми в контексті динамічного розвитку цифрової економіки та зростаючої значимості інтернет-простору для комерційної діяльності.

Оцінка новизни результатів наукового дослідження. Наукова робота Яна Ігоровича Коваленка представляється як дослідження, що включає інновації та вирішує актуальні питання в галузі права інтелектуальної власності через дослідження шляхів захисту доменних імен. Робота відрізняється своєю оригінальністю, ґрунтовністю аргументації та цілісністю. Автор розвиває унікальну концепцію, яка розширює розуміння доменних імен як невід'ємної частини інтелектуальної власності, порівнянної з торговельними марками. Це дозволяє глибше інтегрувати їх у правову систему та забезпечує більш ефективний захист.

Автор аналізує та порівнює національне та міжнародне законодавство, пропонуючи шляхи вдосконалення українських нормативних актів з метою гармонізації з кращими світовими практиками. Особливо цінним є його внесок у формування рекомендацій щодо створення Вищого спеціалізованого суду з інтелектуальної власності, що може значно підвищити рівень судового захисту в цій сфері та забезпечити більш якісний розгляд спорів, пов’язаних з доменними іменами.

Таким чином, дослідження Коваленка Я.І. вносить суттєвий вклад в правову науку, пропонуючи нові підходи до розуміння та регулювання інтелектуальної власності у відповідності з сучасними вимогами цифрової ери. Його робота підкреслює важливість адаптації законодавчих та судових інститутів до змін, що відбуваються у сфері технологій та комунікацій, та надає цінні рекомендації для підвищення ефективності правової охорони інтелектуальної власності в Україні.

Оцінка обґрунтованості наукових положень, висновків і пропозицій дисертації та їх достовірності.

Робота Яна Ігоровича Коваленка є цілісним науковим дослідженням, орієнтованим на розв'язання актуальних питань, пов'язаних із захистом прав на доменні імена. Вона використовує вдалу комбінацію методів наукового аналізу, забезпечуючи глибоке розуміння проблематики інтелектуальної власності. Основні положення дисертації логічно випливають із зібраних даних та детальної аналітичної роботи, що охоплює широкий спектр національних та міжнародних джерел.

Дисертація має виразну структуру, поділена на вступ, основні розділи та висновки, які розглядають правове регулювання доменних імен від національного до міжнародного контексту, з акцентом на законодавство України, США, Китаю та арабських країн. Вона пропонує конструктивні рекомендації для вдосконалення українського законодавства, зокрема через розробку нових нормативних актів.

Такий комплексний підхід не тільки забезпечує всебічний огляд ключових питань, але й вносить значний вклад у теоретичне підґрунтя та практичну сферу права інтелектуальної власності.

Завершена дисертація є доказом ґрунтовного дослідження і відображає його здатність впливати на подальший розвиток правової системи України. Ця робота є значним доповненням до правової науки і має потенціал сприяти реформуванню цивільного законодавства, відображаючи сучасні вимоги інтелектуальної власності та технологій.

Практичне значення отриманих результатів Результати дослідження, представлені в дисертації Яна Ігоровича Коваленка, відкривають широкі перспективи для їх використання у різноманітних сферах:

- У академічному середовищі: вони стануть основою для продовження досліджень в області права інтелектуальної власності, зокрема аналізу та розробки нових теоретичних підходів до захисту прав на доменні імена.

- В сфері законотворення: дослідження може послужити основою для оновлення чинних законодавчих актів, сприяючи удосконаленню законодавства у сфері цивільного та господарського права.
- У судовій практиці: рекомендації дослідження можуть бути використані для забезпечення більш ефективного захисту прав на доменні імена та вдосконалення судової практики.
- У освітній діяльності: матеріали дисертації можуть стати цінним ресурсом для розробки та проведення курсів, пов’язаних із захистом інтелектуальної власності, а також для створення спеціалізованих освітніх програм.

Затверджений план реалізації дослідження Інститутом права КНУ імені Тараса Шевченка, датований 21 травня 2022 року, сприятиме інтеграції отриманих результатів у наукову та освітню діяльність, підвищуючи якість і ефективність діючої системи відповідних сфер.

Повнота викладу результатів дисертаційного дослідження в опублікованих працях. Наукова продуктивність, що випливає з дослідження Яна Ігоровича Коваленка, демонструє відповідність найвищим академічним критеріям. Дев'ять наукових публікацій, заснованих на його дисертації, включають статті в провідних українських наукових журналах та в міжнародних виданнях, реєстрованих в базах даних ОЕСР та ЄС, а також ряд тез, представлених на наукових конференціях. Ці публікації свідчать про належне визнання його роботи в наукових колах і підкреслюють її внесок у розширення горизонтів інтелектуального права.

Аналіз дискусійних положень та основні зауваження. Визнаючи значення і високий рівень наукового дослідження, проведеного Я.І. Коваленком, хочу підкреслити його актуальність та вагомість для розв'язання актуальних питань у сферах інтелектуальної власності та цивільного права. Водночас,

звертаючи увагу на дискусійні аспекти, маю намір надати конструктивні зауваження щодо певних аспектів дослідження, які потребують додаткового осмислення та вдосконалення:

1. На стор. 22 (п. 2 новизни «уперше») автор визначає, що «на відміну від об'єктів права інтелектуальної власності, для доменних імен відсутній чітко визначений строк дії, по закінченню котрого «право власності» закінчується». Вважаємо, що застосування категорії «право власності» є недоцільним в контексті об'єктів, що розглядаються, адже при закінченні визначених строків правової охорони на об'єкти інтелектуальної власності вони стають суспільним надбанням і закінчуються відповідно строки правової охорони майнових прав, а не права власності.

2. Потребує додаткової аргументації позиція автора (стор. 53) відповідно до якої «особисті немайнові (нематеріальні права), притаманні об'єктам права інтелектуальної власності, на думку автора, мають залишатися за реєстрантом і захищатися відповідно до законодавства України». Пр цьому автор не деталізує, які саме особисті немайнові права належать реєстранту. Хотілося б почути уточнення стосовно цього питання.

3. На стор. 93-96 містяться переписані норми Кримінального кодексу України без їх аналізу, що на думку рецензента не прикрашає роботу, а виглядає як необхідність додати осбягу дослідженню. В цілому підрозділ 1.2 містить занадто велику кількість переписаних норм.

4. На сторінці 24 дисертаційної роботи, дисертант вказує на необхідність удосконалення наявної в Україні процедури вирішення спорів з приводу доменних імен за правилами UDRP (ICANN), та необхідність створення при реєстраторі, якому ICANN було делеговано повноваження щодо реєстрації та внесення доменних імен, постійно діючого третейського суду за аналогом зі Спортивним арбітражним судом при Національному комітеті України. Така

авторська позиція потребує свого уточнення в частині визначення спеціальних процедур вирішення вказаної категорії спорів та правового статусу постійно діючого третейського суду з розгляду доменних спорів.

5. Викликає заперечення застосування категорії “власник” до торговельних марок, комерційних найменувань, доменних імен (стор. 113, висновки до розділу І). Така термінологія не повністю відповідає застосованій у законодавчих актах і потребує уточнення.

6. На сторінці 24 дисертаційної роботи Коваленко Я. І. вказує на необхідність доповнення Кримінального кодексу України новими складами злочинів, які за своїм предметом протиправного посягання мають охопити доменні імена. Водночас, автор досить поверхнево в подальшому розкриває ознаки складів злочинів, якими він пропонує доповнити Кримінальний кодекс України. Так само, на сторінках 93 – 96 переважно відтворюється зміст кримінально-правових норм без їх системного зв’язку з зазначеним положенням наукової новизни. Уточнення вказаних положень дисертаційної роботи може істотно посилити теоретичну цінність пропозицій щодо внесення змін і доповнень до Кримінального кодексу України.

7. На сторінці 221 дисертаційної роботи автор констатує відсутність в нормах законодавства України спеціальних процедур реєстрації доменних імен. Теоретичне значення цього висновку може істотно посилитися у разі його доповнення конкретними пропозиціями щодо удосконалення законодавства України, розробленими автором на сторінках дисертаційної роботи.

Коментарі, які пропонуються до дисертації Я. І. Коваленка, мають на меті збагатити та уточнити його внесок у дослідженні захисту прав на доменні імена, акцентуючи увагу на темах для подальшого діалогу та деталізації. Ці зауваження, які не стосуються фундаментальних засад дослідження, вносять свій вклад у глибше розуміння та рафінування концепцій, що їх розробив автор.

Дослідження дисертанта здатне відіграти помітну роль у теоретичному розвитку права інтелектуальної власності, пропонуючи цінні рекомендації для практичного втілення в юридичній практиці та подальших наукових розробках. Його робота проливає світло на ключові аспекти в області цифрових технологій, зокрема на роль доменних імен як інструментів індивідуалізації в онлайн просторі, що є актуальним у контексті сучасних викликів інформаційного суспільства.

Продовжуючи дослідження в цій динамічній сфері, дисертант відкриває нові можливості для аналітичного розуміння та юридичного захисту права інтелектуальної власності, необхідні для впровадження правових принципів, що відповідають потребам цифрової економіки.

Загальний висновок. Наукова праця Коваленко Я.І. на тему «Захист прав на доменні імена» відповідає спеціальності 081 Право і вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії так доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України вид 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу віщої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

З огляду на актуальність, новизну, важливість здобутих автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання у галузі знань права.

Усе викладене вище дає підстави для висновку про те, що дисертаційне дослідження «Захист прав на доменні імена» є завершеною науковою працею, в

якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження повністю відповідає обраній науковій спеціальності, а його автор Коваленко Ян Ігорович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

Директор

Науково-дослідного інституту

інтелектуальної власності

Національної академії правових наук

України, к.ю.н., старший дослідник **Олександр ДОРОШЕНКО**